

Waterschap Hunze en Aa's Uitkomsten controle en overige informatie 2015

Rapportage aan het algemeen en
dagelijks bestuur

21048 07.352.18		 WATERSCHAP Hunze en Aa's	
In 11-04-2016 Nr. 16/8.38			
Afd.	Kenlegging		
	PFB		Dir

J. Schiphuis
k. de Veen

J. Hidding
J. Bolding
C. Niekbas
p. Stegeman

Ernst & Young Accountants LLP
Leonard Springerlaan 17
9727 KB Groningen, Netherlands
Postbus 997
9700 AZ Groningen, Netherlands

Tel: +31 88 407 10 00
Fax: +31 88 407 25 05
ey.com

Het algemeen en dagelijks bestuur van
Waterschap Hunze en Aa's
T.a.v. de heer H. Küpers, secretaris-directeur
Postbus 195
9640 AD VEENDAM

Groningen, 11 april 2016

SWEJ-A8WCWK/mb

Uitkomsten controle en overige informatie 2015

Geachte leden van het algemeen en dagelijks bestuur,

Het doet ons genoegen u verslag uit te brengen omtrent de uitkomsten van onze accountantscontrole van de jaarrekening van Waterschap Hunze en Aa's (hierna: Waterschap). Wij willen u over de volgende onderwerpen informeren:

- Uitkomsten jaarrekeningcontrole.
- Kwaliteit beheersorganisatie.
- Onafhankelijkheid en toleranties.

Wij hebben een samenvatting van ons verslag opgenomen in het hoofdstuk Bestuurlijke samenvatting.

Onze controle is gericht op het vormen van een oordeel omtrent de jaarrekening over 2015. Bij de uitvoering van onze controle ondervonden wij de volledige medewerking en ondersteuning van de medewerkers van uw Waterschap.

De huidige veranderingen in het accountantsberoep, mede geïnitieerd door de politiek, AFM en onze beroepsgroep, gericht op verbetering van de kwaliteit en versterking van de onafhankelijk ondersteunen wij volledig.

In dit verband onderstrepen wij het belang van een open en eerlijke dialoog met u te voeren.

Wij hebben op 30 maart 2016 en op 4 april 2016 onze conceptbevindingen toegelicht en besproken met de portefeuillehouder FAZ, de secretaris-directeur, het afdelingshoofd PFB, de controller en de senior beleidsadviseur financiën.

Wij stellen het op prijs een en ander persoonlijk toe te lichten of eventuele vragen omtrent deze of andere met de controle verband houdende zaken te beantwoorden.

Hoogachtend,
Ernst & Young Accountants LLP

drs. R.T.H. Wortelboer RA

Ernst & Young Accountants LLP is een limited liability partnership opgericht naar het recht van Engeland en Wales en geregistreerd bij Companies House onder registratienummer OC335594. In relatie tot Ernst & Young Accountants LLP wordt de term partner gebruikt voor een (vertegenwoordiger van een) vennoot van Ernst & Young Accountants LLP. Ernst & Young Accountants LLP is statutair gevestigd te 6 More London Place, London, SE1 2DA, Verenigd Koninkrijk, heeft haar hoofdvestiging aan Boompjes 258, 3011 XZ Rotterdam, Nederland en is geregistreerd bij de Kamer van Koophandel Rotterdam onder nummer 24432944. Op onze werkzaamheden zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin een beperking van de aansprakelijkheid is opgenomen.

Bestuurlijke samenvatting

De kernpunten uit onze rapportage kunnen als volgt worden samengevat

Uitkomsten jaarrekeningcontrole	De jaarrekening is getrouw	<p>Wij zijn voornemens bij de jaarrekening 2015 van Waterschap een goedkeurende controleverklaring af te geven met betrekking tot de getrouwheid.</p> <p>Er resteren geen ongecorrigeerde controleverschillen of materiële herrubriceringen in de jaarrekening 2015. Dit betekent dat het jaarverslag en de jaarrekening 2015 zijn opgesteld in overeenstemming met de Waterschapswet en dat de in de programmarekening opgenomen balans en toelichting en rekening van baten en lasten een getrouwe weergave zijn van de financiële positie en baten en lasten van Waterschap.</p>
	De baten, lasten en balansmutaties zijn rechtmatig tot stand gekomen	<p>Wij zijn voornemens om bij de jaarrekening 2015 van Waterschap een goedkeurende controleverklaring af te geven met betrekking tot de rechtmatigheid. Dit betekent dat de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2015 in overeenstemming zijn met de door het algemeen bestuur vastgestelde normenkader, opgesteld op basis van vigerende wet- en regelgeving.</p>
	Vaststelling jaarrekening	<p>De jaarrekening wordt definitief opgemaakt in de vergadering van het dagelijks bestuur van 18 april 2016. Pas bij deze versie van de jaarrekening zullen wij onze verklaring verstrekken. Om deze reden wordt in deze brief gesproken van "voornemens om".</p>
	Financiële positie/kwaliteit van het resultaat	<p>Het jaar 2015 is afgesloten met een positief resultaat van € 4.358.000, dit betreft een afwijking van € 2.812.000 ten opzichte van de gewijzigde begroting. Op pagina 34 van de jaarrekening heeft u deze verschillen nader toegelicht.</p> <p>Uw financiële positie is ten opzichte van 2014 nagenoeg hetzelfde gebleven. Uw eigen vermogen stijgt met € 0,6 miljoen, maar doordat ook het balanstotaal is gestegen, is de solvabiliteit onveranderd.</p>

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Conclusie van de controle

Controleverklaring

Wij zijn voornemens een goedkeurende controleverklaring te verstrekken bij de jaarrekening van Waterschap over het boekjaar eindigend op 31 december 2015. In deze verklaring bevestigen wij dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2015 als van de activa en passiva per 31 december 2015 in overeenstemming met de Waterschapswet.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2015 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen van het waterschap.

De jaarrekening en het jaarverslag dienen te worden opgemaakt in overeenstemming met de Waterschapswet. Wij hebben vastgesteld dat de jaarrekening 2015 van uw waterschap geen materiële afwijkingen vertoont ten opzichte van de voorschriften van de Waterschapswet.

Daarnaast is door ons vastgesteld dat de inhoud van het jaarverslag niet strijdig is met de jaarrekening en dat het jaarverslag de minimaal wettelijk voorgeschreven informatie bevat.

Wij zijn er bij ons oordeel vanuit gegaan dat het algemeen bestuur de nu overlegde jaarrekening ongewijzigd vaststelt. Indien er nog wijzigingen worden aangebracht in de definitieve vorm van de jaarrekening dienen wij deze te beoordelen alvorens onze controleverklaring hierbij mag worden opgenomen.

Controleverschillen

De door ons geconstateerde controleverschillen, welke boven de rapporteringstolerantie uitkomen, zijn opgenomen in dit accountantsverslag. Het gaat om de volgende controleverschillen:

- Rechtmatigheidsfouten inzake naleving Europese en interne aanbestedingsregels ad € 210.000.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Onze analyse van het resultaat 2015

Voordelig resultaat nader besproken

Het jaar 2015 is afgesloten met een positief resultaat van € 4.358.000, oftewel € 2.812.000 hoger ten opzichte van een begroot resultaat van € 1.546.000.

Het resultaat over 2015 ten opzichte van de gewijzigde begroting kan als volgt worden weergegeven:

Bedragen x € 1.000	Gewijzigde begroting	Rekening 2015	Afwijking
	€	€	€
Totale lasten	89.210	87.024	2.186
Totale baten	90.756	91.382	626
Resultaat (na mutaties reserves)	1.546	4.358	2.812

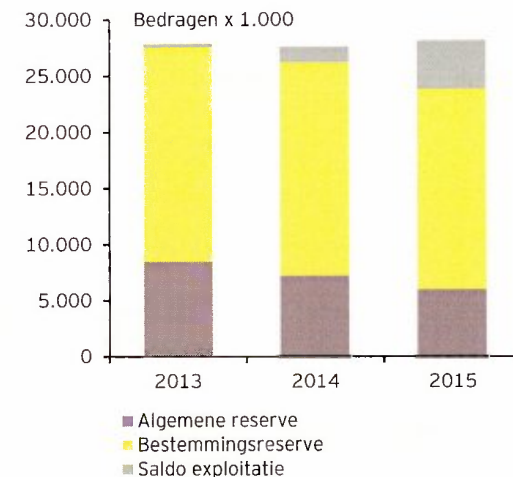
Uw begrotingsbeheer

Naar onze mening zou de afwijking tussen gerealiseerd resultaat en begroot resultaat circa 0%-3% van de lasten mogen bedragen, dat wil zeggen tussen € 0 en € 2,7 miljoen. De afwijking tussen gerealiseerd resultaat en begroot resultaat bedraagt ongeveer € 2,8 miljoen, zijnde 3,2% van de gerealiseerde lasten. Dit is aan de ruime kant en wordt met name veroorzaakt door verschillen (ten opzichte van gewijzigde begroting) ten aanzien van personeelslasten (€ 719.000) en diensten en bijdragen van derden (€ 1.114.000). Wij raden u aan na te gaan op welke wijze u tussentijds deze lasten beter kunt monitoren/aanpassen zodat het definitieve resultaat dichterbij de laatste begrotingswijziging blijft.

Analyse van de financiële positie

Eigen vermogen neemt toe

Het eigen vermogen, inclusief het resultaat na bestemming, bedraagt per jaareinde 2015 volgens de jaarrekening € 28,1 miljoen en heeft zich vanaf 2013 als volgt ontwikkeld.

Financiering

In 2015 heeft u een langlopende lening afgesloten. Deze lening van € 25 miljoen heeft een looptijd van 25 jaar met een rentepercentage van 1,27%. Deze lening is aangetrokken om uw financieringsstekort te dekken. Voor een nadere beschouwing ten aanzien van uw financieringspositie verwijzen wij u naar de paragraaf Financiering van de jaarrekening 2015.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Onze analyse van de financiële positie

Overschrijding kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet houdt in dat een bepaald percentage van het totaal van de bruto-lasten opgenomen in de begroting van het boekjaar (voor waterschappen: 23%) met kort geld mag worden gefinancierd (conform de Wet Financiering Decentrale Overheden, hierna Wet Fido). Op basis van de begroting 2015 (geldend op 1 januari van het boekjaar) van het waterschap mag € 21 miljoen met kort geld worden gefinancierd. De kortlopende schuld bij de Nederlandse Waterschapsbank ultimo 2015 is € 19,5 miljoen. Daarmee wordt de kasgeldlimiet niet overschreden.

Gedurende het jaar is de kasgeldlimiet in twee kwartalen overschreden door het waterschap. Als gevolg van de ontvangst van de belastingopbrengsten (vanaf de zomer) is er een financieringstekort in de eerste twee kwartalen. Daarom is, evenals vorige jaren, vanwege de lage rente van kortlopend geld, bewust gekozen voor een tijdelijke overschrijding van de kasgeldlimiet. Door veel met kort geld te financieren loopt het waterschap het risico op een rentestijging en daardoor hogere rentekosten. In deze tijd (van lage rentestanden) lijkt sprake te zijn van een relatief laag risico. Het waterschap bewaakt voorts de renteontwikkelingen nauwlettend om dit risico af te dekken.

Volgens de Wet Fido moet bij het overschrijden van de kasgeldlimiet van langer dan twee kwartalen een plan worden gemaakt door het waterschap waarin is opgenomen hoe en binnen welke termijn de overschrijding ongedaan kan worden gemaakt en in de toekomst kan worden voorkomen. In dit geval is dit niet noodzakelijk, omdat het waterschap de kasgeldlimiet slechts twee kwartalen heeft overschreden.

Omdat dit overschrijden van de kasgeldlimiet wel inhoudt dat de regelgeving niet is nageleefd, moeten wij dit opnemen in ons rapport van bevindingen als formele rechtmatigheidsfout. Dit onderwerp is ook nader toegelicht door het waterschap zelf in het jaarverslag 2015 in de paragraaf Financiering voor de korte termijn.

Risicobeheersing

In het jaarverslag is onder andere de paragraaf Weerstandsvermogen opgenomen, welke informatie bevat over de weerstandscapaciteit, de risico's en het beleid dat hieromtrent gedurende 2015 is gevoerd. Op basis van de jaarlijkse actualisatie van de risico-inventarisatie, welke is uitgevoerd bij de begroting 2016, is de minimale omvang van het weerstandsvermogen vastgesteld op € 2,0 miljoen. Wij merken op dat de genoemde risico's niet gekwantificeerd zijn, waardoor de link met de weerstandscapaciteit van € 2 miljoen voor de lezer niet goed te maken is.

Hieronder hebben wij in een overzicht de omvang van de algemene reserve, ultimo 2015 na resultaatbestemming in relatie tot de minimale en maximale omvang opgenomen.

Reserve (bedragen * € 1.000)	Stand 1 januari 2016	Minimum omvang
Watersysteem-beheer	8.954	1.145
Zuiverings-beheer	392	855
Totaal	9.346	2.000

Uit bovenstaand overzicht komt naar voren dat de reserve Zuiveringsbeheer lager ligt dan het minimum. Omdat het totale weerstandsvermogen echter hoger ligt dan het totale minimum, concludeert u dat de beschikbare weerstandscapaciteit voldoende is om geïdentificeerde risico's af te dekken. Wij zijn het eens met deze conclusie.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Onze analyse van de gehanteerde grondslagen en bevindingen

Aanvaardbaarheid van de grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Naar onze mening zijn de door het dagelijks bestuur gekozen waarderingsgrondslagen aanvaardbaar en consistent toegepast met betrekking tot de significante jaarrekeningposten en bijzondere transacties. Dit geldt tevens voor het tijdstip waarop die transacties hebben plaatsgevonden, de periode waarin zij zijn verantwoord en de desbetreffende toelichtingen in de jaarrekening.

Belastingopbrengsten

Voor een nadere toelichting op de belastingopbrengsten verwijzen wij naar hoofdstuk 2 van de jaarrekening en paragraaf 3d inzake waterschapsbelastingen.

De belastingopbrengsten worden geïnd door Gemeenschappelijke Regeling Hefpunt. Er is een goedkeurende controleverklaring verstrekt bij de jaarrekening 2015 van Hefpunt en bij de belastingverantwoording 2015 van Waterschap.

Het effect van de geconstateerde onzekerheid met betrekking tot kwijtscheldingen (zie pagina 20) is kleiner dan onze rapporteringstolerantie. Deze onzekerheid heeft geen invloed op ons oordeel omtrent de betrouwbaarheid van de jaarrekening 2015 van Waterschap, dan wel de rechtmatigheid van de daarin verantwoorde baten en lasten, alsmede de totstandkoming van de balansmutaties 2015.

Schattingsprocessen

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het maken van schattingen bij het opmaken van de jaarrekening. Als accountant, aangesteld door het algemeen bestuur, beoordelen wij deze door het dagelijks bestuur gemaakte schattingen. Naar ons oordeel zijn de door het dagelijks bestuur gemaakte inschattingen en waarderingsgrondslagen aanvaardbaar en toereikend toegelicht in de jaarrekening.

Gewijzigde grondslag activering uren en bouwrente

Het waterschap activeert met ingang van boekjaar 2015 haar eigen uren en de bouwrente niet meer. In onze managementletter hebben wij in dit kader een aantal aanbevelingen gegeven voor de wijze waarop u dit in de jaarrekening 2015 dient te verwerken. U heeft hier gevolg aan gegeven. De wijziging in grondslagen is adequaat toegelicht op pagina 90 van de jaarrekening.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Onze analyse van de gehanteerde grondslagen en bevindingen

Categorie ongebouwd en natuur

In 2009 is bij waterschappen de categorie natuur ingevoerd. Natuur betreft volgens de Waterschapswet: Ongebouwde onroerende zaken waarvan de inrichting en het beheer geheel of nagenoeg geheel en duurzaam zijn afgestemd op het behoud of de ontwikkeling van natuur.

Als op de natuurterreinen naast het realiseren van natuurdoelen ook sprake was van agrarisch gebruik waren de waterschappen van mening dat het terrein niet kon worden aangemerkt als natuur. De aanslagen werden dus voor deze gebieden opgelegd voor de categorie ongebouwd. Door de natuurterreinbeheerders is hier vanaf 2009 (proforma) bezwaar tegen ingediend, welke gedurende 2014 zijn gehonoreerd. Bij de jaarrekening 2014 heeft dit geleid tot het treffen van een voorziening. Gedurende 2015 is nader overleg gevoerd met de natuurterreinbeheerders en is tot een afwikkeling gekomen.

Daarnaast zijn de hectares natuur in 2015 opnieuw vastgesteld.

Wet normering topinkomens

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingevoerd. Op basis van deze wet is de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector in dienstverband en bij ontslag wettelijk gemaximeerd.

Voor de bezoldiging van topfunctionarissen geldt naast de maximering een publicatieverplichting in de jaarrekening. Dit geldt eveneens voor bezoldiging van niet-topfunctionarissen, indien zij de maximale bedragen van topfunctionarissen overschrijden.

In het kader van de jaarrekening 2015 heeft u een analyse uitgevoerd van de topfunctionarissen binnen uw organisatie. Tevens heeft u vastgesteld of er functionarissen zijn die een hogere bezoldiging dan de gestelde maxima kennen. Deze informatie heeft u opgenomen in de toelichting op de jaarrekening. Wij hebben de juistheid en volledigheid van deze toelichting gecontroleerd en hebben vastgesteld dat de toelichting voldoet aan de daaraan te stellen eisen.

Kwaliteit beheersorganisatie

Interne beheersmaatregelen

Onze bevindingen in het kader van uw interne beheersing

In onze managementletter 2015, uitgebracht aan het dagelijks bestuur op 16 december 2015, hebben wij onze bevindingen en aanbevelingen van onze tussentijdse controle 2015 opgenomen. Wij hebben onze bevindingen en aanbevelingen op 9 maart 2016 toegelicht aan de audit commissie.

Wij hebben geen onderzoek verricht naar de effectiviteit van de interne beheersing, anders dan dat relevant is voor onze jaarrekeningcontrole.

Automatisering

In het kader van de controle van de jaarrekening brengt de accountant ook verslag uit omtrent zijn bevindingen met betrekking tot de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking.

De jaarrekeningcontrole heeft (vanuit onze rol) geen tekortkomingen in de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking aan het licht gebracht.

Rechtmatigheidsbeheer

Onze bevindingen in het kader van rechtmatigheid

Wij hebben bij de controle over 2015 de rechtmatigheid getoetst conform de bepalingen van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en het Controleprotocol 2012 van Waterschap.

Bij onze controle hebben wij aandacht gegeven aan de volgende onderwerpen:

- ▶ Het rechtmatigheidsbeheer.
- ▶ De naleving van het voorwaarden criterium.
- ▶ De begrotingsrechtmatigheid.
- ▶ Het misbruik-en-oneigenlijk-gebruikcriterium.
- ▶ De niet-financiële beheershandelingen.

Begrotingscriterium

Met de controle op de juiste toepassing van het begrotingscriterium toetsen wij of het budgetrecht van het algemeen bestuur is gerespecteerd.

Wij beoordelen in het kader van onze controleopdracht de overschrijdingen ten opzichte van de begrote lasten per programma. Dit betreffen enkel de lasten omdat hierop een beoordeling en rapportering van de accountant wordt gevraagd vanuit de Kadernota Rechtmatigheid.

Het algemeen bestuur autoriseert de begroting (en begrotingswijzigingen) en geeft daarmee toestemming voor de uitvoering van het beleid en de daarvoor benodigde middelen. Het is de verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur om begrotingsafwijkingen tijdig te signaleren en te rapporteren aan het algemeen bestuur. Door een goede inrichting van de planning & controlcyclus zorgt het dagelijks bestuur er voor dat de begroting en budgetten worden bewaakt en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan het algemeen bestuur, zodat deze tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit daarover kan nemen.

Indien budgetten worden overschreden en niet meer gedurende het jaar kunnen worden voorgelegd aan het algemeen bestuur, is strikt genomen sprake van een onrechtmatigheid. Deze overschrijdingen hoeven echter niet in alle gevallen te worden meegewogen in het accountantsoordeel. Voor een juiste oordeelsvorming is van belang in hoeverre de begrotingsoverschrijding past binnen het door het algemeen bestuur geformuleerde beleid en of deze wordt gecompenseerd door hogere opbrengsten of kostenoverschrijdingen bij opneemingen. Deze overschrijdingen dienen te worden weergegeven in de jaarrekening en kunnen door het vaststellen van de jaarrekening alsnog door het algemeen bestuur worden geautoriseerd.

Wij zijn nagegaan of de financiële beheershandelingen tot stand zijn gekomen binnen de grenzen van de door het algemeen bestuur geautoriseerde begroting. Wij hebben geen overschrijdingen op programmaniveau geconstateerd.

Rechtmatigheidsbeheer

Onrechtmatige inkopen

Uit de controle van de Europese aanbestedingsregels is gebleken dat voor een bedrag van € 210.000 aan geregistreerde inkoopfactuurbedragen exclusief btw, de Europese aanbestedingsregels niet adequaat zijn gevolgd. Concreet ging het hierbij om drie leveranciers waarbij sprake was van beëindiging van aflopende contracten, waarbij aanbesteding met betrekking tot mogelijke contractverlenging te laat heeft plaatsgevonden. Ten aanzien van één van deze leveranciers was sprake van een fout voortvloeiend uit voorgaand jaar (contract liep af in 2014). De inkoopfactuurbedragen die geregistreerd zijn na afloop van de oorspronkelijke contractduur (en waarvoor dus sprake was van te late aanbesteding) tellen mee als financiële rechtmatigheidsfout.

Wij merken op dat wij geen aanvullende rechtmatigheidsfouten hebben geconstateerd ten opzichte van de rechtmatigheidsfouten zoals reeds aan u gerapporteerd in onze managementletter d.d. 16 december 2015. De totale omvang van de fout is echter toegenomen als gevolg van aanvullend geregistreerde inkopen.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

In de externe en interne regelgeving zijn diverse bepalingen opgenomen die erop zijn gericht om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. Uw waterschap heeft de toets op het misbruik en oneigenlijk gebruik neergelegd in interne controleplannen. De uitkomst van deze toets heeft niet geleid tot bevindingen die invloed hebben op de rechtmatigheid van geregistreerde baten, lasten en balansmutaties.

Niet-financiële beheershandelingen vallen buiten de scope van rechtmatigheidscontrole

Handelingen en beslissingen van niet-financiële aard vallen buiten de scope van de rechtmatigheidscontrole door de accountant. De accountant toetst deze handelingen en beslissingen niet inhoudelijk en voert ten aanzien daarvan geen gegevensgericht onderzoek uit. Volstaan wordt in dit kader met het beoordelen van het interne systeem van risicoafwegingen en het monitoren daarvan. Binnen dit systeem moeten voorwaarden zijn geschapen om risico's goed te kunnen beoordelen en in de tijd te kunnen volgen.

Wij hebben ons een beeld gevormd over de wijze waarop risico's intern worden geïnventariseerd en over de getrouwe weergave van de hier mogelijk uit voortvloeiende financiële gevolgen, zoals weergegeven in de paragraaf Weerstandsvermogen van het jaarverslag. Wij verwijzen hiervoor naar onze analyse van de financiële positie.

Onafhankelijkheid en controleproces

Bijlage

Onafhankelijkheid

De onafhankelijkheid van de accountant behoort tot het fundament van zijn beroep. In de maatschappelijke discussie over kwaliteitsverbetering van de controle speelt de onafhankelijkheid van accountants een belangrijke rol.

Vanaf 1 januari 2014 is op alle assurance-opdrachten onder Nederlands recht de Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO) van toepassing. Een aantal belangrijke punten uit de ViO die wij hieronder hebben opgenomen, betreffen:

- ▶ Langdurige betrokkenheid.
- ▶ Samenloop van dienstverlening.
- ▶ Geschenken en giften.

De Europese verordening kent vanaf controlejaar 2016 striktere onafhankelijkheidseisen, maar ook nadere bevestigingen over onafhankelijkheid ter communicatie aan interne toezichthouders.

Impact nieuwe regels op relatie Waterschap en EY

Langdurige betrokkenheid

Om onze onafhankelijkheid adequaat te waarborgen, kunnen de externe accountant en (sr) managers in het team maximaal zeven achtereenvolgende jaren in het team actief zijn. Daarna zullen zij intern roteren. Onze betrokkenheid in jaren laat het volgende beeld zien:

- ▶ drs. R.T.H. Wortelboer RA betrokken sinds boekjaar 2014.
- ▶ drs. F.H. van der Hoek RA betrokken tot en met boekjaar 2015.
- ▶ drs. S. van der Weij RA betrokken vanaf boekjaar 2015.

Dit betekent dat het team voldoet aan de onafhankelijkheidsvoorschriften.

Wij brengen u tijdig op de hoogte van belangrijke teamwisselingen. Intern beschikken wij over interne overdrachtsprocedures, zodat u geen hinder ondervindt van een teamwisseling.

Samenloop van dienstverlening

Voor organisaties die niet kwalificeren als een Organisatie van Openbaar belang (niet-OOB's), zoals uw waterschap, is bepaald dat samenloop is geoorloofd als de non-assurance-dienst niet van materiële invloed is op het assurance-object (de jaarrekening). Als er wel sprake is van materiële invloed, geldt in beginsel een verbod, behalve wanneer de non-assurance-dienst niet:

- ▶ Subjectief of niet-routinematig is.
- ▶ Een verwerkingswijze in het assurance-object ten gevolge heeft waarvan het assurance-team twijfelt of deze verwerkingswijze passend is.
- ▶ Leidt tot een bedreiging uit hoofde van belangenbehartiging.

Geschenken en giften

Er is geen sprake van verstrekte- of ontvangen giften of geschenken die het grensbedrag van € 100 te boven gaan.

Bevestiging

Wij hebben alle aspecten geanalyseerd die onze onafhankelijkheid zouden kunnen bedreigen. Daar waar onafhankelijkheidsregels dit vereisen, hebben wij aanvullende waarborgen ingevoerd. Wij voldoen op alle punten aan de onafhankelijkheidsregelgeving die op ons van toepassing is en zowel onze organisatie als ons controleteam is onafhankelijk ten aanzien van Waterschap.

Onafhankelijkheid en controleproces

Bijlage

Verantwoordelijkheid

Conform de aan ons verleende opdracht hebben wij de jaarrekening 2015 van Waterschap gecontroleerd. Deze jaarrekening is onder verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur opgesteld. Het is onze verantwoordelijkheid een oordeel te geven over de jaarrekening, als bedoeld in artikel 109, tweede lid, van de Waterschapswet.

Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en het door het algemeen bestuur vastgestelde controleprotocol.

Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Controleaanpak en -uitvoering

Onze controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De keuze van de uit te voeren werkzaamheden is afhankelijk van de professionele oordeelsvorming van de accountant, waaronder begrepen zijn beoordeling van de risico's van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten. In die beoordeling neemt de accountant in aanmerking het voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van zowel de baten en lasten als de activa en passiva, alsmede het voor de naleving van de wet- en regelgeving relevante interne beheersingssysteem, teneinde een verantwoorde keuze te kunnen maken van de controlewerkzaamheden die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn, maar die niet ten doel hebben een oordeel te geven over de effectiviteit van het interne beheersingssysteem van het waterschap.

Tevens omvat een controle onder meer een evaluatie van de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving, van de redelijkheid van schattingen die het dagelijks bestuur heeft gemaakt en een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening. Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel (met beperking).

De met u afgesproken goedkeurings- en rapporteringstoleranties

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden stelt het algemeen bestuur de goedkeuringstolerantie vast die de accountant bij zijn jaarrekeningcontrole dient te hanteren. Het normenkader en de goedkeuringstolerantie zijn op 15 februari 2012 vastgesteld door het algemeen bestuur. Op grond van de jaarrekening 2015 bedraagt de goedkeuringstolerantie voor fouten afgerond € 870.000 (1% van de lasten) en voor onzekerheden € 2.610.000 (3% van de lasten). Hierbij dient tevens rekening te worden gehouden met niet-ontdekte fouten omdat wij geen integrale controle uitvoeren (maar bijvoorbeeld ook gebruik maken van deelwaarnemingen en steekproeven) en kwalitatieve elementen.

Voor uw waterschap betekent dit dat de geconstateerde onrechtmatigheid van € 210.000 niet van materiële betekenis is voor de rechtmatigheid. Dit betekent dat wij een goedkeurend rechtmatigheidsoordeel zullen afgeven.

De rapporteringstolerantie, de maatstaf die geldt voor het rapporteren van fouten en onzekerheden, bedraagt € 87.000 voor fouten en € 261.000 voor onzekerheden.

Onafhankelijkheid en controleproces

Bijlage

Controleverschillen

Tijdens onze controle inventariseren wij verschillen tussen enerzijds bedragen, classificaties, presentatie en toelichting van jaarrekeningposten die het waterschap heeft opgenomen of gerapporteerd en anderzijds bedragen, classificaties, presentatie of toelichting zoals die naar onze mening in overeenstemming met het de Waterschapswet dienen te worden opgenomen of gerapporteerd. Onderstaand is een overzicht van de ongecorrigeerde controleverschillen opgenomen, die zijn geconstateerd tijdens onze controle. Het hieronder opgenomen overzicht met ongecorrigeerde controleverschillen is verstrekt aan het dagelijks bestuur en is als bijlage bij de Bevestiging bij de jaarrekening gevoegd. Wij hebben de ongecorrigeerde verschillen met het dagelijks bestuur besproken.

Wij zijn van mening dat verschillen zoveel mogelijk door het dagelijks bestuur moeten worden gecorrigeerd, echter de onderstaande fouten en onzekerheden kunnen niet meer achteraf gecorrigeerd worden. Zoals op voorgaande pagina is opgenomen, heeft dit geresulteerd in een goedkeurende verklaring voor de getrouwheid en de rechtmatigheid. De kwalitatieve factoren die hierbij in overweging zijn genomen, zijn:

- ▶ het effect op het resultaat voor en na bestemming;
- ▶ het effect op de balansposten, inclusief het eigen vermogen;
- ▶ het effect op significante toelichtingen, individuele items, sub totaal of totaal in de jaarrekening.

In onderstaand overzicht is een opsomming opgenomen van de geconstateerde verschillen.

Controleverschillen (niet meer te corrigeren)			
Post/omschrijving van de toelichting	Bedrag in €	Rechtmatigheid/ getrouwheid	Referentie in dit verslag
Onzekerheden kwijtschelding	€ 166.000	Rechtmatigheid	Niet opgenomen in het verslag, beneden de rapporteringstolerantie
Fouten Europese aanbestedingsregels	€ 210.000	Rechtmatigheid	Pagina 16